

Odjel za reumatologiju i kliničku imunologiju ♦ Klinika za internu medicinu
Klinički bolnički centar Rijeka ♦ Krešimirova 42 ♦ 51000 Rijeka

DJELOTVORNOST STRONCIJEVA RANELATA (OSSEOR®) NA PRIJELOME U OSTEOPOROZI

THE EFFICACY OF STRONTIUM RANELATE (OSSEOR®) ON FRACTURES IN OSTEOPOROSIS

Srđan Novak

Sažetak

U radu su prikazana klinička iskustva u liječenju osteoporoze sa stroncijevim ranelatom (Osseor®). Rezultati istraživanja pokazuju da je dokazana učinkovitost stronci-

jeva ranelata (Osseor®) na smanjenje rizika za vertebralne i nevertebralne prijelome, uključujući i kuk u bolesnica s osteopenijom i osteoporozom različite životne dobi.

Ključne riječi

osteoporoza, nevertebralni prijelomi, vertebralni prijelomi, stroncijev ranelat

Summary

The clinical experiences with strontium ranelate (Osseor®) in osteoporosis treatment are presented. Strontium ranelate (Osseor®) has proven efficacy

at the vertebral and nonvertebral levels including patients with osteopenia and osteoporosis regardless of patients age.

Key words

osteoporosis, nonvertebral fracture, vertebral fracture, strontium ranelate

Djelotvornost stroncijeva ranelata (Osseor®) na prevenciju postmenopauzalnih osteoporotičnih prijeloma dokazana je u dvije velike placebom kontrolirane kliničke studije koje su uključile ukupno 6740 žena s osteoporozom. Studija SOTI (Spinal Osteoporosis Therapeutic Intervention) za primarni cilj imala je utvrditi djelotvornost lijeka u prevenciji prijeloma kralježaka, a studija TROPOS (Treatment of Peripheral Osteoporosis) djelotvornost u prevenciji perifernih prijeloma (1,2). U oba istraživanja bolesnice su dobivale stroncijev ranelat (Osseor®) 2 g/dan ili placebo, nadomjestak kalcija do 1000 mg/dan i vitamin D3 400-800 IU/dan ovisno o koncentraciji 25(OH)D₃ u krvi.

U kliničkom istraživanju SOTI primjena stroncijeva ranelata dovela je do smanjenja relativnog rizika (RR) novih prijeloma kralježaka za 41% (p<0,001) u ispitanika s prevalentnim prijelomom kralježka tijekom tri godine u usporedbi s placebom. Lijek se pokazao djelotvoran već nakon godinu dana primjene (smanjenje RR-a za 49%). Klinički znakovi prijeloma kralježka (gubitak visine za najmanje 1 cm, bol u leđima) također su bili manje učestali u skupini koja je uzimala lijek (RR 38%) u usporedbi sa skupinom koja je dobivala placebo. Djelotvornost stroncijeva ranelata na prevenciju prijeloma

kralješka potvrđena je i u kliničkom istraživanju TROPOS u kojoj je rizik za vertebralni prijelom bio sekundarni cilj. U skupini bolesnica koje nisu imale prijelom kralješka pri uključanju u istraživanje, relativni rizik prijeloma kralješka bio je smanjen za 45%.

Kombinirani podaci iz SOTI i TOPOS studija pokazali su da je liječenje stroncijevim ranelatom dovelo do smanjenja rizika za vertebralni prijelom za 40% a taj učinak je neovisan od faktora rizika za prijelom kao što su dob, inicijalna BMD i prevalentni prijelomi (3). Stroncijev ranelat je jednako učinkovit u redukciji rizika za prijelom u bolesnika koji nisu imali raniji prijelom i u bolesnica s jednim ili više prijeloma. U ispitanica koje nisu imale raniji prijelom, rizik za vertebralni prijelom je smanjen za 48%, u bolesnica s jednim prevalentnim prijelomom kod uključanja za 45%, dok je u onih s dva ili više prijeloma taj rizik smanjen za 33%. Zajednička analiza ispitanica s osteoporozom lumbalne kralježnice i/ili vrata bedrene kosti bez prevalentnog prijeloma ali s najmanje jednim čimbenikom rizika za prijelom pokazala je smanjenje relativnog rizika za prijelom kralježaka za čak 72% u skupini koja je uzimala stroncijev ranelat (3).

Analiza bolesnica starijih od 80 godina iz oba klinička istraživanja koje su uzimale stroncijev ranelat ti-

jekom tri godine pokazala je smanjenje rizika od prijeloma kralješka za 32% u odnosu na placebo. U skupini iznad 80 godina, stroncijev ranelat je jedini lijek s dokazanom učinkovitosti na smanjenje vertebralnih i nevertebralnih prijeloma tijekom 5 godina (4). U mlađih bolesnica (50-65 godina) stroncijev ranelat je smanjio rizik za vertebralne prijelome za 47% (5). Ti podaci govore za izrazito široki spektar bolesnica u kojih je dokazan protuprijelomni učinak stroncijeva ranelata; od mlađih postmenopauzalnih žena s osteopenijom do starijih žena s osteoporozom.

Djelotvornost stroncijeva ranelata na periferne prijelome dokazana je u kliničkom istraživanju TROPOS. Relativni rizik za sve nevertebralne prijelome smanjen je za 16% u odnosu na placebo. U podskupini žena s visokim rizikom za prijelom vrata bedrene kosti (dob iznad 74 godine i BMD vrata bedrene kosti T-3,0 smanjenje RR-a za prijelome bilo je čak 36% tijekom tri godine (2).

Podaci iz produžetaka studija TROPOS i SOTI na 5 godina ukazuju da je stroncijev ranelat jedini lijek koji ima dokazanu učinkovitost u sprječavanju prijeloma kralježaka te perifernih prijeloma uključujući i prijelome kuka i to za 43% u trajanju više od 5 godina (6).

Obje studije su produžene za daljnje 3 godine *open label* praćenja tako da danas imamo dostupne podatke za 8 godina. Iz tih podataka razvidno je da je kumulativni rizik za prijelome usporediv između prve 3 i zadnje 3 godine što govori u prilog dugo zadržanog protuprijelomnog učinka (7).

Obje studije pokazale su i porast koštane gustoće. U SOTI studiji koštana gustoća u lumbalnoj kralježnici porasla je za 12,7%, u vratu bedrene kosti za 7,2%, a u cijelokupnom kuku za 8,6% tijekom tri godine primjene stroncijeva ranelata (1,2). U *post-hoc* analizi žena u kojih je provedena trogodišnja terapija stroncijevim ranelatom pokazalo se da je povećanje BMD-a vrata femura u pozitivnoj korelaciji sa smanjenjem incidencije prijeloma kuka (8).

Ponašanje biljega koštane pregradnje u kliničkim studijama sa stroncijevim ranelatom odraz je njegova jedinstvena mehanizma djelovanja. Nakon tri mjeseca

koncentracija koštano specifične alkalne fosfataze koja je biljeg aktivnosti osteoblasta bila je za 8,1% veća u skupini ispitanica koje su dobivale stroncijev ranelat u odnosu na placebo. Biljeg koštane resorpcije - koncentracija C-terminalnog dijela kolagene molekule bio je u skupini koja je dobivala lijek manji za 12% u odnosu na skupinu koja je dobivala placebo. Obje razlike zadržane su u kontrolnim mjerenjima tijekom tri godine (1,2).

Europske smjernice za dijagnozu i liječenje osteoporoze u postmenopauzalnih žena navode stroncijev ranelat kao lijek izbora za prevenciju osteoporotičnih vertebralnih prijeloma u visokorizičnih bolesnika te prevenciju prijeloma kuka u osteoporotičnih bolesnika s i bez prijeloma (9).

Post-hoc analiza podataka iz SOTI i TROPOS studija dala nam je i vrlo zanimljive podatke o utjecaju stroncijeva ranelata na osteoartritis. U sličini koja je primala stroncijev ranelat RR za pogoršanje ukupnog osteoartritisa kralježnice smanjen je za 42% u odnosu na placebo, a značajnije veći broj žena koje su liječene stroncijevim ranelatom zabilježilo je poboljšanje u stupnju križbolje (10).

Stroncijev ranelat se uzima jednom dnevno, rastopljen u čaši vode, najbolje prije spavanja. Izuzetno dobro se podnosi a najčešće nuspojave su prolazna mučnina i proljev u prvim tjednima liječenja. U placebo kontroliranim kliničkim studijama nije zabilježena učestalija pojava nuspojava u odnosu na placebo. U vrlo rijetkim slučajevima zabilježene su ozbiljne reakcije preosjetljivosti i ukoliko se primijete simptomi preosjetljivosti lijek treba odmah prestati uzimati.

Zaključno, stroncijev ranelat je jedinstven lijek za liječenje osteoporoze koji zbog svojih osteoanaboličkih i antiresorptivnih svojstava kontinuirano izgrađuje kost uz istovremeno usporenje koštane razgradnje. Studije SOTI i TROPOS te njihovi produžeci potvrđuju da stroncijev ranelat ima rani i održani učinak na sprečavanje prijeloma, kako vertebralnih tako i nevertebralnih uključujući i kuk, a učinkovitost je dokazana u širokom rasponu bolesnika, kako u odnosu na dob tako i u odnosu na težinu osteoporoze.

Literatura

1. Meunier PJ, Roux C, Seeman E. i sur. The effects of strontium ranelate on the risk of vertebral fracture in women with postmenopausal osteoporosis. *N Engl J Med* 2004;350:459-468.

2. Reginster JY, Seeman MC, De Vernejoul S. i sur. Strontium ranelate reduces the risk of nonvertebral fractures in postmenopausal women with osteoporosis. Treatment of peripheral osteoporosis. *J Clin Endocrinol Metab* 2005;90:2816-2822.

3. Roux C, Reginster JY, Fechtenbaum J. i sur. Vertebral fracture risk reduction with strontium ranelate

in women with postmenopausal osteoporosis is independent of baseline risk factors. *J Bone Min Res* 2006; 21(4):536-542.

4. Seeman E, Vellas B, Nenhamou C. i sur. Strontium ranelate reduces the risk of vertebral and nonvertebral fractures in women eighty years of age and older. *J Bone Min Res* 2006;21(7):1113-1120.

5. Roux C, Fechtenbaum J, Kolta S. i sur. Strontium ranelate reduces the risk of vertebral fracture in young postmenopausal women with severe osteoporosis. *Ann Rheum Dis* 2008 Aug 19. (Epub)

6. Reginster JY, Malaise O, Neuprez A, Bruyere O. Strontium ranelate in the prevention of osteoporotic fractures. *Int J Clin Pract* 2007 Feb;61(2):324-8.
7. Roux C. Strontium ranelate: short- and long-term benefits for post-menopausal women with osteoporosis. *Rheumatology (Oxford)* 2008 Jul;47(Suppl 4):20-22.
8. Bruyère O, Roux C, Badurski J. i sur. Relationship between change in femoral neck bone mineral density and hip fracture incidence during treatment with strontium ranelate. *Curr Med Res Opin* 2007 Dec;23(12):3041-5.
9. Kanis JA, Burlet N, Cooper C. i sur. (ESCEO) European guidance for the diagnosis and management of osteoporosis in postmenopausal women. *Osteoporos Int* 2008;19(4):399-428.
10. Bruyère O, Delferrière D, Roux C. i sur. Effects of strontium ranelate on spinal osteoarthritis progression. *Ann Rheum Dis* 2008;67:335-339.